

Podklad pro rozpočtový výbor k problematice zdanění výnosů korunových dluhopisů

Dluhopis a „korunový dluhopis“

Dluhopis je dluhový cenný papír a emitent jeho vydáním získává dodatečné finanční zdroje. Žádné právní předpisy neurčují, že si takto vydané dluhopisy nemůže nakoupit společník nebo spojená osoba. Dluhopis se chová jako půjčka a v podnikatelském prostředí není nikterak výjimečné, že půjčku poskytne společnosti přímo její společník.

Pojem „korunový dluhopis“ představuje především zažitou mediální zkratku používanou pro označení dluhopisů s nominální hodnotou jedna koruna.

Finanční správa se zabývala případy emise a nákupu korunových dluhopisů ve vztahu ke zdaňování příslušných úrokových výnosů. Předmětná úprava byla v době svého vzniku v rámci finanční správy diskutována a analyzována i na veřejném fóru. Nejen zástupci finanční správy, ale i ostatní zástupci daňové veřejnosti dospěli k závěru, že vydání korunových dluhopisů nikdy žádný právní předpis nelimitoval ani nezakazoval.

Riziko daňových úniků související s korunovými dluhopisy

Na základě veřejných diskuzí a mediálního zájmu o problematiku korunových dluhopisů se tento písemný podklad zabývá situací, kdy emitentem korunového dluhopisu je právnická osoba, u níž je předpokládáno, že jí v souvislosti s emisí těchto dluhopisů vznikl nebo vznikne úrokový náklad, a nabyvatelem dluhopisu je fyzická osoba, která dluhopis nakoupila s očekáváním budoucího příjmu ze souvisejícího úrokového výnosu. K otázce, zda lze v určitých případech považovat vydání korunových dluhopisů za daňový únik, je nutné uvést následující skutečnosti.

Informace o objemu emitovaných korunových dluhopisů lze čerpat z veřejně dostupného zdroje (viz níže). Je důležité upozornit, že emise dluhopisu sama o sobě nemá vliv na vznik příslušného úrokového nákladu nebo výnosu a tím ani na výši daňového inkasa. Jednáním ze strany právnické osoby, které může mít budoucí daňový dopad, je nikoliv samotná emise, ale prodej emitovaných dluhopisů.

Dále, z analýzy finanční správy vyplývá, že některé z předmětných dluhopisů jsou volně převoditelné, a tudíž je v současné době ani nemusí držet jejich první nabyvatelé.

Pro vyhodnocení potenciálního rizika daňových úniků souvisejících s korunovými dluhopisy je třeba nejprve určit, jaké daně a jakého zdaňovacího období by se měl takový únik týkat. S ohledem na odlišnosti v právní úpravě je třeba se zvláště zabývat daní z příjmů právnických osob (daňovou povinností emitenta, jemuž vzniká úrokový náklad) a daní z příjmů fyzických osob (daňovou povinností fyzické osoby mající příjem z příslušného úrokového výnosu). Riziko případného daňového úniku by mohlo vzniknout vždy nejdříve v tom zdaňovacím období, k němuž se váže výše uvedený náklad nebo zdanitelný příjem (otázka určení období je tedy společná pro obě daně).

S ohledem na tři prioritní zájmové oblasti vytyčené v dopise od pana předsedy rozpočtového výboru ze dne 16. února 2017 je tak možné sdělit, že **daňový únik nevzniká samotným vydáním korunových dluhopisů**. Riziko případného daňového úniku by teoreticky mohlo vzniknout až v případě snížení základu daně z příjmů právnických osob o nezákonně vysoký úrokový náklad nebo v případě neodvedení srážkové daně z úrokového výnosu z korunového dluhopisu, který plyne fyzické osobě s příslušným právním nárokem na výplatu tohoto výnosu.

Daň z příjmů právnických osob

V případě daně z příjmů právnických osob zákon neobsahuje speciální režim pro dluhopisy s nízkou nominální hodnotou, tedy ani pro korunové dluhopisy. Na daňovou povinnost v oblasti daně z příjmů právnických osob tak samo o sobě nemá vliv, jaká je nominální hodnota právnickou osobou emitovaných dluhopisů.

V otázce rizika daňových úniků na dani z příjmů právnických osob tedy korunové dluhopisy nepředstavují speciální kategorii. Společně se všemi ostatními dluhopisy spadají do kategorie úvěrových finančních nástrojů, u kterých daňovou povinnost upravují s nimi související úrokové náklady, respektive daňová uznatelnost těchto úrokových nákladů. Jinými slovy, skutečnost, zda si právnická osoba půjčí finanční prostředky prostřednictvím prodeje emitovaných dluhopisů nebo prostřednictvím jiného úvěrového finančního nástroje, v zásadě není pro stanovení daňové povinnosti této právnické osoby rozhodující. Rozhodující je pouze výše uplatněného úrokového nákladu, který snižuje základ daně. Daňové dopady využívání korunových dluhopisů u daně z příjmů právnických osob jsou obdobné jako u většiny ostatních úvěrových finančních nástrojů.

Důsledky případného zneužívání úvěrových finančních nástrojů se finanční správa běžně zabývá a zohledňuje význam tohoto rizika i v rámci interních taktických postupů a plánů kontrol, jejichž využívání je nedílnou součástí výkonu správy daní a vychází ze zásad daňového řízení daných zákonem.

Speciální oblast představují situace, kdy jsou finanční prostředky poskytnuty ze strany takzvané spojené osoby dle ustanovení § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů. S touto situací již od roku 1993 běžně pracuje daňový zákon. Obsahuje nástroje umožňující postihovat situace, kdy společník ze společnosti odčerpává finanční prostředky, ať již cestou vysokých úroků nebo zastřených vkladů. Takové situace jsou samozřejmě finanční správou monitorovány, kontrolovány, doměřovány a souvisí s nimi řada judikátů Nejvyššího správního soudu.

Finanční správa se v této oblasti soustřeďuje zejména na kontrolu převodních cen. Ustanovení § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů umožňuje správci daně upravit základ daně v případě, že: a) dlužník a věřitel jsou osobou spojenou ve smyslu citovaného zákona, b) úrok z dluhopisu nebude odpovídat cenám obvyklým v běžných obchodních vztazích za stejných nebo obdobných podmínek a případný rozdíl nebude uspokojivě doložen.

Další možností je kontrola takzvané nízké kapitalizace podle ustanovení § 25 odst. 1 písm. w) zákona o daních z příjmů, podle kterého se vylučují ze základu daně úroky z úvěrových finančních nástrojů (například zápůjček, dluhopisů), které převýší čtyřnásobek vlastního kapitálu. Kontroly převodních cen a kontroly nízké kapitalizace jsou základními nástroji využívanými v boji proti daňovým únikům u transakcí prováděných v mezi dalšími spojenými osobami. Výsledky těchto kontrol jsou poměrně

často veřejně prezentovány a jasně dokládají zvyšující se efektivitu správy daní u daně z příjmů právnických osob (viz například tiskovou konferenci Generálního finančního ředitelství ze dne 21. dubna 2016).

Daň z příjmů fyzických osob

V případě daně z příjmů fyzických osob zákon obsahuje speciální režim pro dluhopisy s nízkou nominální hodnotou (tedy i pro korunové dluhopisy) emitované do konce roku 2012. Daná problematika je upravena ustanovením § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů. Znění tohoto ustanovení bylo od roku 1993 mnohokrát novelizováno, přičemž zásadní novely byly provedeny zákonem č. 199/2010 Sb. a následně zákonem 192/2012 Sb. K aplikaci zmíněného ustanovení bylo také na webových stránkách Ministerstva financí dne 30. září 2011 zveřejněno stanovisko Ministerstva financí k otázce danění korunových dluhopisů emitovaných do konce roku 2012.

Dle zákona se základ daně v případě příjmů fyzických osob z úrokových výnosů z dluhopisů emitovaných před koncem roku 2012 stanoví samostatně za jednotlivé cenné papíry, a to i v případě držby cenných papírů stejného druhu od jednoho emitenta a zaokrouhluje se na celé koruny dolů.

Tento způsob zaokrouhlování základu daně u příjmů fyzických osob z úrokových výnosů z dluhopisů emitovaných před koncem roku 2012 vede v konečném důsledku k nulovému zdanění předmětného úrokového výnosu. Tento postup je určen zákonem a jeho dopad tak nelze považovat za nezákonný daňový únik. Jde o daňové zvýhodnění určitého druhu příjmů srovnatelné s jakoukoliv daňovou výhodou, mezi něž patří typicky takzvaná sleva na poplatníka, daňová odečitatelnost úrokových nákladů na hypotéky nebo další zvýhodnění pro poplatníka, které obsahuje zákon o daních z příjmů. Tuto skutečnost tak může změnit pouze moc zákonodárná případnou novelou zákona o daních z příjmů.

Shrnutí k otázce rizika daňových úniků u korunových dluhopisů

- Vydání korunových dluhopisů nikdy žádný právní předpis nezakazoval ani nelimitoval.
- Riziko daňového úniku nevzniká samotným vydáním korunových dluhopisů, ale až v případě zatížení základu daně z příjmů právnických osob o případný nezákonný úrokový náklad.
- Tato oblast je ze strany finanční správy intenzivně monitorována, kontrolována, doměřována a souvisí s ní i řada judikátů Nejvyššího správního soudu.
- U daně z příjmů fyzických osob riziko daňového úniku nemůže vzniknout, protože podle zákona se úrokový příjem z korunových dluhopisů emitovaných do konce roku 2012 nedaní.

Požadované statistiky

- Informace o emisích korporátních (i dalších) korunových dluhopisů jsou dostupné na webové stránce <http://akcie-cz.kurzy.cz/emise/dluhopisy/korunove-dluhopisy/>.